

11 Rösträkning och fastställande av valresultatet

Innehåll

11.1	Rösträkning	2
11.2	Räkning av förhandsrösterna innan valförrättningen avslutats	2
11.3	Räkning av röstsedlar och avskiljande av ogiltiga röstsedlar	4
11.4	Jäv vid rösträkningen	6
11.5	Valmansföreningsombudets närvaro	7
11.6	Kandidaternas jämförelsetal och bestämmande av valresultatet	7
11.7	Införande av resultat i det elektroniska systemet	8
11.8	Fastställande av valresultatet	9
11.9	Meddelande om valresultatet	9
11.10	Försegling av röstsedlarna och sammanställningen av kandidatlistorna	10

11.1 Rösträkning

När röstningen på valdagen förklarats avslutad ska valnämnden ta ut de röstsedlar som getts vid förhandsröstningen ur valkuverten, stämpla dem och lägga dem i valurnan utan att öppna dem. (KO 9:44,1).

Då rösträkningen inleds ska alla röstsedlar tas ut ur valurnan och både antalet röstsedlar och antalet röstande som antecknats i förteckningen över röstberättigade ska räknas. Därefter lägger valnämnden de röstsedlar som är ogiltiga åt sidan och räknar de avgivna rösterna. (KO 9:44,3).

Valnämnden kan på förhand vid det sammanträde som hållits 13.11 efter klockan 16 ha beslutat att de röstsedlar som avgetts vid förhandsröstningen ska börja räknas redan innan valförrättningen på valdagen avslutas, dock tidigast sex timmar innan röstningen slutar. (KO 9:44,2).

Rösträkningen ska protokollföras.

11.2 Räkning av förhandsrösterna innan valförrättningen avslutats

När kan räkningen av förhandsrösterna tidigareläggas?

Räkningen av de röstsedlar som finns i valkuverten och som getts vid förhandsröstningen kan inledas på valdagen vid en tidpunkt som valnämnden bestämmer, om fler än 50 förhandsröster har getts och det finns grund att anta att fler än 50 personer röstar på valdagen. (KO 9:44,2).

Beslut om tidigarelagd rösträkning

Beslutet om att tidigarelägga rösträkningen kan fattas vid valnämndens sammanträde 13.11 efter klockan 16, där nämnden behandlar förhandsröstningshandlingarna.

Vilken tid kan förhandsrösterna börja räknas?

Räkningen av de röstsedlar som getts vid förhandsröstningen kan inledas tidigast sex timmar innan röstningen avslutas (KO 9:44,2). Eftersom röstningen slutar klockan 20.00 kan förhandsrösterna börja räknas tidigast klockan 14.00 på valdagen.

Antalet inkomna förhandsröstningshandlingar ska beaktas när man uppskattar hur länge det tar att räkna förhandsrösterna. I många fall behöver en betydligt kortare tid än den längsta tillåtna tiden reserveras för rösträkningen, vilket innebär att det endast sällan är nödvändigt att börja räkna förhandsrösterna redan kl. 14.00.

Oavsett vilken tid rösträkningen inleds ska valnämnden se till att inga uppgifter om räkningen förmedlas vidare före klockan 20.00. Information om hur rösterna har fördelats mellan kandidaterna får på inget sätt förmedlas från räkningen av förhandsrösterna till utomstående (via samtal, meddelanden, sociala medier osv.). Vi rekommenderar att personer som deltar i rösträkningen lämnar sina mobiltelefoner utanför det rum där rösterna räknas.

Räkning av förhandsröster

Innan röstsedlarna börjar räknas ska de stämplas. De ogiltiga röstsedlarna ska läggas åt sidan i en särskild grupp. De övriga röstsedlarna sorteras så att de röstsedlar som avser en viss kandidat utgör en egen grupp. Antalet röstsedlar i varje enskild grupp ska räknas. (KO 9:44,2).

Räkningen av förhandsröster utförs i någon annan av valnämnden fastställd lokal än vallokalen. För räkningen av röstsedlarna från förhandsröstningen kan man utöver valnämndens medlemmar med fördel utse ersättarna i valnämnden. Vid behov kan också utsedda församlingsanställda förordnas till valbiträden till hjälp för valnämndsmedlemmarna och ersättarna. En kandidat eller en kandidats make eller maka, barn, syskon eller föräldrar kan inte vara valbiträde. (KO 9:19,2).

När förhandsrösterna räknas bör minst tre medlemmar eller ersättare i valnämnden vara närvarande hela tiden. Man bör också komma ihåg att den beslutsföra valnämnden ska vara närvarande på det egentliga röstningsstället tills röstningen avslutas (och om församlingens område är indelat i röstningsområden ska den beslutsföra sektionen i valnämnden vara närvarande på röstningsstället tills röstningen avslutas).

Beslut om förkastade röster och förhandsröster fattas slutligt vid den beslutsföra valnämndens sammanträde efter att den egentliga röstningen har avslutats. Röstsedlarna från förhandsröstningen slås samman med röstsedlarna på den egentliga valdagen först efter att röstsedlarna på den egentliga valdagen har räknats. De röster som en kandidat fått på valdagen och i förhandsröstningen räknas samman, varvid kandidatens totala röstetal fås.

Antalet förhandsröster och röster på valdagen som kandidaterna fått specificeras inte i protokollet, utan i protokollet antecknas endast det totala antalet röster för varje kandidat.

11.3 Räkning av röstsedlar och avskiljande av ogiltiga röstsedlar

Valresultatet räknas särskilt för val av medlemmar till kyrkofullmäktige, val av de medlemmar till gemensamma kyrkofullmäktige som väljs i respektive församling samt för val av medlemmar till församlingsrådet. (KO 9:47,1).

De röstsedlar som ska lämnas obeaktade ska läggas åt sidan i olika grupper enligt deras ogiltighetsgrunder och deras antal ska räknas. Ogiltighetsgrunderna och antalet röstsedlar som förkastats på denna grund bör protokollföras. De övriga röstsedlarna sorteras så att de röstsedlar som avser en viss kandidat utgör en egen grupp. Antalet röstsedlar i varje enskild grupp ska räknas.

Enligt 9 kap. 45 § i kyrkoordningen är en röstsedel ogiltig om

1. valkuvertet innehåller flera än en röstsedel som gäller samma val,
2. som röstsedel har använts något annat än en röstsedel som färdigställts för valet i fråga
3. röstsedeln är ostämplad,
4. röstningsanteckningen har gjorts så att det inte tydligt framgår vilken kandidat som avses, eller
5. den röstandes namn eller ett särskilt kännetecken på denna har skrivits på röstsedeln eller någon annan obehörig anteckning har gjorts på den.

Som obehörig betraktas inte en sådan anteckning på röstsedeln som endast förtydligar på vilken kandidat den röstande har avsett att rösta. (KO 9:45,2).

Nedan redogörs för högsta förvaltningsdomstolens avgöranden gällande röstsedels ogiltighet enligt vallagen (714/1998). Vallagens bestämmelser om röstsedlars ogiltighet motsvarar till väsentliga delar innehållsmässigt de ogiltighetsgrunder som anges i valordningen för kyrkan.

En röstsedel där numret på kandidaten hade antecknats på baksidan betraktades inte som ogiltig (HFD 1973 A II 34).

En röstsedel kunde inte betraktas som ogiltig på den grund att den röstande hade streckat över det nummer han eller hon först hade antecknat, om det av det andra numret som antecknats på röstsedeln framgick vilken kandidat som avsågs (HFD 1983 A II 1).

En röstsedel måste betraktas som ogiltig av den anledning att röstsedeln förutom kandidatnummer också innehöll anteckningen TJ (HFD 1983 A II 2).

I cirkeln på en röstsedel hade tydligt antecknats siffran 2, och framför siffran fanns två andra anteckningar. Dessa anteckningar kunde inte entydigt identifieras som bokstäver eller siffror och av röstsedeln framgick inte tydligt vilken kandidat anteckningarna avsåg. Röstsedeln var således ogiltig. (HFD 18.2.1977 liggare 631, Dnr 5196/37/76)

En röstsedel med kandidatens nummer på baksidan ansågs inte ogiltig trots att numret fanns på samma vikta del som valnämndens stämpel (HFD 1.4.1977 liggare 1403, dnr 548/30/77).

Röstsedlarna med siffran 32 samt kolon och en kort linje efter siffran ansågs inte vara ogiltiga (HFD 4.4.2001).

11.4 Jäv vid rösträkningen

Med jäv avses en situation där en opartisk behandling kan äventyras på grund av förhållandet mellan handläggaren och det ärende som behandlas eller en part i ärendet. I mån av möjlighet ska risken för jäv beaktas redan vid valet av medlemmar till valnämnden och valet av personal för rösträkningen. En jävig person får inte på något sätt delta i rösträkningen eller fastställandet av valresultatet eller närvara vid sammanträdet.

I fråga om jäv för förtroendevalda såsom valnämndsmedlemmar och tjänsteinnehavare gäller enligt 10 kap. 11 § 3 mom. i kyrkolagen det som bestäms därom i förvaltningslagen (2003/434).

En medlem i valnämnden är jävig att delta i beslutsfattandet i ett ärende i valnämnden om grund för jäv enligt 28 § i förvaltningslagen föreligger. En sådan person kan enligt valbestämmelserna inte vara medlem i valnämnden. Om en valnämndsmedlem är stiftande medlem i en valmansförening som ställt upp kandidater kan medlemmen inte delta i **beslutsfattandet till exempel om att förkasta röstsedlar, bestämma valresultatet** eller **fastställa valresultatet**.

11.5 Valmansföreningsombudets närvaro

Ombudet för en valmansförening eller dennas ersättare har rätt att närvara vid valnämndens sammanträde då röstsedlarna räknas och valresultatet bestäms. En anteckning om närvarande ombud eller deras ersättare ska göras i protokollet. (KO 9:43) Det är bra att på förhand informera om ombudens och ersättarnas närvarorätt.

Ombuden eller deras ersättare får på inget sätt delta i själva rösträkningen eller någon annan behandling och sortering av röstsedlarna.

Om valnämnden har beslutat att räkningen av förhandsrösterna inleds redan innan valförrättningen avslutas, har ombuden eller deras ersättare dock inte rätt att närvara vid denna räkning av förhandsrösterna.

11.6 Kandidaternas jämförelsetal och bestämmande av valresultatet

Kandidaternas jämförelsetal

När valnämnden har räknat rösterna ställs kandidaterna på varje valmansförenings kandidatlista i den ordning som deras personliga röstetal utvisar. Därefter ges den första kandidaten listans hela röstetal som jämförelsetal, den andra kandidaten hälften, den tredje en tredjedel, den fjärde en fjärdedel och så vidare. Jämförelsetal ska räknas ut även för kandidater som inte har fått en enda personlig röst. (KO 9:46,1).

Om en kandidat har förlorat sin valbarhet eller avlidit kommer de röster som getts honom eller henne den kandidatlista till godo för vilken han eller hon varit kandidat. (KO 9:46,2).

Jämförelsetalen för kandidaterna fås från resultaträkningssystemet.

Bestämmande av valresultatet

Valresultatet räknas särskilt för val av medlemmar till kyrkofullmäktige, val av de medlemmar till gemensamma kyrkofullmäktige som väljs i respektive församling samt för val av medlemmar till församlingsrådet. (KO 9:47).

Valresultatet bestäms genom att namnen på kandidaterna på olika kandidatlistor skrivs i den ordning som deras jämförelsetal anger. För varje kandidat antecknas också hans eller hennes jämförelsetal. I varje enskilt val väljs så många kandidater från början av namnserien som det antal medlemmar som ska väljas i respektive val.

Till ersättare för dem som valts från en kandidatlista utses i varje enskilt val kandidater på samma kandidatlista som inte blivit valda, i den ordning som kandidaternas jämförelsetal utvisar.

Lika röstetal

Om rösterna eller jämförelsetalen faller lika vid val, avgörs resultatet genom lottning (KL 10:20,1). Om två eller flera kandidater på samma kandidatlista har samma röstetal, lottar valnämnden ordningen mellan kandidaterna. Valnämnden lottar också om det behövs för att utreda ordningsföljden för samma jämförelsetal för eventuella olika kandidatlistor. Först lottas den interna ordningen på kandidatlistan och därefter lottas ordningen mellan dem som finns på de olika kandidatlistorna. Ordningen ska också lottas mellan dem som inte blivit valda.

11.7 Införande av resultat i det elektroniska systemet

Det totala röstetalet för varje kandidat matas in i ett elektroniskt system, som räknar valresultatet.

Valresultatet kan skrivas ut ur systemet i sådan form att dokumentet kan fogas direkt till valnämndens protokoll som valresultat.

För att det riksomfattande valdeltagandet ska kunna offentliggöras redan på valkvällen måste församlingarna först mata in antalet röstande i räkningssystemet och först därefter antalet röster som varje kandidat har fått. Det är mycket viktigt att tillräckligt med resurser reserveras för rösträkningen, att rösterna räknas snabbt och att uppgifterna omedelbart förs in i systemet. Från räkningssystemet överförs uppgifter för publicering också på webbplatsen församlingsvalet.fi genast när registreringen inleds.

11.8 Fastställande av valresultatet

Valnämnden ska vid ett sammanträde som hålls senast den tredje dagen efter att församlingsvalet avslutats, dvs. onsdagen 18.11, fastställa valresultatet. (KO 9:49). Protokoll ska föras över sammanträdet.

Valnämnden kan, om den så vill, fatta beslut om fastställandet av valresultatet redan samma dag som valförrättningen har avslutats och rösterna har räknats. Detta kan man göra i synnerhet när rösträkningen eller fastställandet av valresultatet inte medför några särskilda tolkningsfrågor eller oklarheter som kräver ett nytt möte för fastställandet av resultatet till exempel nästa dag. När beslut om att fastställa resultatet fattas ska eventuellt jäv beaktas.

Valresultatet kan skrivas ut ur systemet i sådan form att dokumentet kan fogas direkt till valnämndens protokoll som fastställt valresultat.

Besväransvisning ska bifogas till det protokoll som fastställer valresultatet.

11.9 Meddelande om valresultatet

Valprotokollet jämte besväransvisning ska publiceras i det allmänna datanätet senast den åttonde dagen efter den dag då valförrättningen avslutades, dvs. måndagen 23.11, och hållas tillgängligt i 7 + 30 dagar. (KL 10:23,1 och KO 9:49,1)

Valnämnden ska meddela valresultatet till kyrkofullmäktige eller gemensamma kyrkofullmäktige och församlingsrådet samt till var och en som valts till ordinarie medlem eller ersättare. (KO 9:49,2).

11.10 Försegling av röstsedlarna och sammanställningen av kandidatlistorna

Valprotokollet och de uträkningar som gäller valresultatet ska förvaras varaktigt i församlingens arkiv (KO 9:50,1). (KO 11:10)

Alla röstsedlar och sammanställningen av kandidatlistorna i församlingsvalet ska särskilt för varje val läggas i ett hållbart omslag som ska förseglas med sigill eller sigilltejp och förvaras i arkivet tills följande församlingsval har förrättats. (KO 9:50,2) Sigilltejp fås från välutrustade bokhandlar och nätbutiker.

Om besvär har anförts över valet ska kyrkoherden på begäran av förvaltningsdomstolen sända röstsedlarna för det val som besvären avser till förvaltningsdomstolen i det förseglade omslaget. (KO 9:50,3).